Svar på skriftligt spörsmål SSS 27/2026 rd

Svar på skriftligt spörsmål om vinterunderhåll av vägnätet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 27/2026 rd undertecknat av riksdagsledamot Vesa Kallio /cent m.fl.:

> Hur ämnar regeringen ingripa i problemen med vinterunderhållet av vägnätet som staten ansvarar för, såsom variationer i underhållet, brister i tidpunkten för halkbekämpningen samt en dålig nivå överlag och brister i övervakningen av underhållet,
>
> på vilket sätt ämnar regeringen övervaka och vid behov ingripa i Trafikledsverkets verksamhet så att verket på behörigt sätt sköter sina myndighetsuppgifter genom vilka vinterunderhållet kan hållas på en sådan nivå att det är tryggt för alla att röra sig i vårt vägnät, och
>
> på vilket sätt ämnar regeringen ingripa i att huvudentreprenörerna som ansvarar för underhållet av vägnätet ger de underentreprenörer som de använder en genuin möjlighet att utföra sitt arbete på ett högklassigt och lönsamt sätt, både på sommaren och på vintern?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt lagen om trafiksystem och landsvägar är Trafikledsverket väghållare för landsvägsnätet. Verket ansvarar för att upprätthålla servicenivån på de statliga trafiklederna tillsammans med de regionala livskraftscentralerna.

Vägens betydelse för olika trafikanter, trafikmängden och bl.a. antalet tunga fordon påverkar servicenivån för vinterunderhållet, som fastställs enligt en vinterunderhållsklassificering. De livligaste vägarna plogas först. Målet är att det inte ska finnas mer än några centimeter snö på livligt trafikerade vägar. När snöfallet upphört avlägsnas snön från huvudvägarna inom 2–3 timmar. Lågtrafikerade vägar kan tidvis ha tio centimeter snö och ska plogas inom fem timmar.

Tack vare vädertjänsten kan man förutspå när vägytan fryser. Halka på livligt trafikerade vägar bekämpas med salt och på andra vägar med sand eller genom att den packade snön görs skrovligare. Åtgärderna för att bekämpa halka på livligt trafikerade huvudvägar vidtas i regel på förhand, men dock inom 2–3 timmar efter att halkan upptäckts.

Halka orsakad av underkylt regn (såsom på riksväg 26 vid tidpunkten för olyckan) är svår att förhindra. I vägunderhållets sortiment finns inga bra sätt att förhindra halka vid underkylt regn. Friktionen på vägytan kan i vissa fall förbättras med sand eller genom att göra snö- eller isytan skrovligare. Ingen av dessa metoder ger dock ett tillräckligt bra slutresultat på livliga vägar. Sandning hjälper tillfälligt, men det kommer fort nytt regn på sanden som genast fryser till is. Sandningssanden hålls inte heller särskilt länge kvar på en livligt trafikerad väg. I sådana situationer förutsätts särskild uppmärksamhet i trafiken.

Andelen extrema väderförhållanden som uppstår snabbt och lokalt, såsom frysande regn, har ökat under de senaste åren. En svårighet med frysande regn är också att det inte nödvändigtvis syns i de radarbilder eller vid de vägväderstationer som används vid väglagsjouren och som fenomen kan det vara mycket lokalt. Ett utvecklingsobjekt som identifierats vid Trafikledsverket är just bättre identifiering av avvikande men allt oftare återkommande väglagssituationer på grund av klimatförändringen och vad som föranleder dem.

Utöver prognostiseringen av väglag och halka utvecklar Trafikledsverket tillsammans med livskraftscentralernas, som ansvarar för den regionala väghållningen, användningen av ny teknik i prognostiseringen och tillsynen av landsvägsunderhållet.

Livskraftscentralerna ansvarar för den regionala väghållningen. Dessa sköter beställning av underhåll, övervakning och uppföljning av entreprenader per upphandlingsområde (nord, öst, syd, väst). Underhållsentreprenaderna för landsvägarna konkurrensutsätts nationellt vart femte år. Den nuvarande entreprenadmodellen förbättrar entreprenörens riskfördelning och grundar sig på ersättning som betalas för utfört arbete. Skötseln konkurrensutsätts inom entreprenaden, vilket gör det möjligt för regionala underentreprenörer att delta. Lokalt har upphandlingsområdena projektchefer som ansvarar för underhållsentreprenadernas verksamhet. Utöver dem har varje område en underhållschef och underhållsansvarig samt vid behov regional konsultövervakning för att komplettera tillsynsresurserna. Övervakningen riktas också på basis av respons och eventuella rapporterade missförhållanden.

Helsingfors 5.3.2026

Kommunikationsminister Lulu Ranne